

duncand plurimum conferit slocis virtutis fidelios, quantum conferet conjux bona, que, dum vixerit, individua comes erit. Vitis vicina rax steriles, vicina autem oliva lapidio res, favoreisque uvas prospicit. Eundem in meum uxor bona maritum præstantibus virtutibus fecundum reddere, & ad salutem in signiter promovere potest: non exiguis enim conjugum numerus, quorum confortio mariti pravam vitam in meliorem converterunt, sicut alia male ejus non paucos bonos pvererunt. Quid ex his omnibus sequitur? hoc certius sequitur, desipere illum, qui uxori eligit prius, quam deinceps multis & diuinis fatigari: imploret in hoc negotio magna Matris open, aedat locum aliquem maledictiones Divinas, & metutas mortis caputiones experientur.

12. Epilogus. Debetur hic & de altera parte, in qua preparatio ad matrimonium constituit, nimirum de filiali obedientia erga parentes mentionem facere, sed quia tempus ad corespondere me feliciter jubet, idc hanc materiam alteri occasioni refero. Interim bene animo imprimi, quae dicta sunt: Matrimonium est statu Deo bene placens, & virtutis Christiane ac saluti neutriquam contrarius, dummodo debita intentio ad preparatio procedat: intentio consistit in eo, ut unice respiciatur Deus ac aeterna fala: preparatio in hoc; ut peccata preterit latrificie fugiantur, ut vita laudabilis ac virtuosa præmittatur, & denique Dei auxilium ac lumen per affiduum, ac ardente devotionem invocetur. Amen.

C O N C E P T U S L I V .

De obedientia erga parentes in eligendo Matrimonio, & malis ex huius obedientie defectu sequentibus.

Desuntus efficeretur filius unicus matris suar. Lue. 7.

Juvenis in Nain fuit amans S. Magdalene.

1. NON desunt sancti Patres, citati a Doctorissimo Manto, in Biblioth. tract. 50. disc. 11. n. 1. Et in Aetariorie, 12. n. 15. qui putarunt hunc juvenem, qui hodie desudum deforbatur, fuisse amans sancte Magdalene, a cuius castello urbe Nain haud procul distabat. In hoc iugurta castello, Magdalo nomine, pro more licentiose juvenum plurimo tempore habebat, hic convivijis affidebat, hic triplidis vacabat, hic manufcula deponebat, & recipiebat. An fievit hac omnia mater? Dubito: habeat eum ab experientia, quanta cum auctu filii genitoribus orbit, matres viduas decipient, & prefertin in sposorum electione fuijus esse velint. Anergo nubere voluit Magdalene? Formam! verum Deus non approbat inconfutatum, placet illi ardentiissima deuotio ac modestia, discernitque secum ipsa, hunc & non alium esse, quem Optimus Maximus Deus filia sua sponsum destinasset. Vocat ergo juvenem, rogatque ut secum domum concedere velit: ibi filie, pa-

ju-

juvenum familiaritatis simili conversione, aut tristitia mortis abrumperet, ut sic tollerentur tandem scandala, & infusa matrona, que ex intrinseca procandi libertate consequatur. Audite dicendum notatum dignissimum! In omnibus negotiis, que fuerit aliquis momenti, adhibentur pravise consultationes ac deliberationes; ideo monet Spiritus Sanctus per Ecclesiasticum: *Fili in vita tua tenta animam tuam*, & nos illi possemus: *nisi ente omnibus omni expedita*, & *nisi omni omnia omnia placent* (Ecli. 37.) quibus verbis dicens vult, quod ad suscipiendum commercium ac amplectendum aliquod officium non caco impetu duci, sed prius illius ingenuum, inclinatio, ac capacitas bene explorari debeat. Id si fieri neglegatur, & qualibet animus non attenta ineptitudine ad lyram appetitur, orientur in rebus humanis damnosissimum confusio, & lepeinemendabilis error: ideo eruditissimus morum Magister Secundus epist. 122. in fine, expresse monet: *Tenenda solis vita est, quam natura defert;* *italam sequitur omnia omnia felicitas* & *expedita sunt: contra illam interitus non alia via est,* quam contra aquam temigantur. Jam vero si illo in negotio, certe in eligendo matrimonio hec regula obseruanda est; si enim es filo libidinis ductu, & caco amoris pruriti abfique consilio & prudenter, non attenta animi indole, quilibet quamlibet in sponsum eligat, nil alind certe sperari poterit, quam illa eadem absurditas inter fallonem & carbonarium, qui eadem domo cohabite, & numeris sui vice exercere plana non poterant.

Sie bodicium sit.

2. Professio. Dilectissimi! ultimo egimus de intentione, & preparatione ad matrimonium incedendum: hinc preparationi vel maxime accentuandum venit consilium Parentum, & de quo in praefinitione ita agim, ut simul describam infinitas consequentias, que ex conjugio summi majorum temere oriuntur. Sanctus Hilarius Episcopus Pictaviensis, (Rag. 10. f. 1. m. 19.) filiam, quam ante sacerdotium & matrimonio sponcerat, mori potius jussit, quam nobili cuiudam juveni nubere, eratque tam efficaces sancti genitoris voluntas, ut pueri vestigio mortua conciderit. O quam præstare! multos juvenes potius morti in prædam, quam huic aut illi in sponsum vel sponsam cedere! Atende! Favete!

Filius vel ostenditur matrona, vel liber fermentum sine parentum consenti, ex eis amore etiam sponso contrahere sponfalia, non sine ingenuo danno, & ruina animarum.

3. Confirmatio. Ne, dum ex uno errore emere cupio, in alium incidam, ante omnia parentes præmonitos volo; non eam mihi mentem esse, ut, dum illos conjugiorum a filios contractorum arbitrios constituo, etiam tyrannos esse indulgeam. Loquor de iis parentibus, qui ultera natura & Divini beneplaciti limites

despoticum in filios sibi arrogare, eosque relatae, & invitos ad matrimonio compellere præsumunt. Vident fortasse, quod filius hoc ait illo connubio infinge honoris officium, aut pinguis divitias consequtu valent, mos importunus precibus vel minis illum ad invitam ipsam, velut remigem ad transita adtrinxunt, & quamvis mille mala ex infasto connubio oritura non possint non praesentire, tamen cum Romana Agrippina Neronis matre suftescere pergunt: dictum est illi ab Afronemis, quod Nero ejus filius Romanus imperi corona quia deinde ademptus, sed & matrem occisus sit: repulit illa: *Occidat, modo reges!* (Menoch. 8. cap. 25.) ita comparati sunt multe parentes, dicentes inter se: *elto quod filius aut filia in illo conjugio mille tadia & afflictiones habitura sit, nubat tamen, dummodo honorata, at divesvedat.* Vix ejusmodi parentibus? quia proles suas & temporaliter & aeternam infelices reddunt?

4. Senitus ergo iste est, quod nec solis parentibus, nec solis filiis ius electionis competit: conjugis viribus peragendum est tanquam momentum negotiorum, itaut parentes nihil decerpant sine filiorum consenti, & filii non contrahant sine parentum praeficiu. Vah! parentes volant mihi obtredere, quam ego nolo! Non teneris obediere, libertas penes te est! Elou! quid mihi prodex hec libertas? quam ego volo ducere, parentes nolunt admittere? Teneris obediere: repudianda est & hinc & illa, atque ducenta est tercia sponpari poterit, quam illa eadem absurditas inter fallonem & carbonarium, qui eadem domo cohabite, & numeris sui vice exercere plana non poterant.

Si sponsum sit.

5. Professio. Dilectissimi! ultimo egimus de intentione, & preparatione ad matrimonium incedendum: hinc preparationi vel maxime accentuandum venit consilium Parentum, & de quo in praefinitione ita agim, ut simul describam infinitas consequentias, que ex conjugio summi majorum temere oriuntur. Sanctus Hilarius Episcopus Pictaviensis, (Rag. 10. f. 1. m. 19.) filiam, quam ante sacerdotium & matrimonio sponcerat, mori potius jussit, quam nobili cuiudam juveni nubere, eratque tam efficaces sancti genitoris voluntas, ut pueri vestigio mortua conciderit. O quam præstare! multos juvenes potius morti in prædam, quam huic aut illi in sponsum vel sponsam cedere! Atende! Favete!

Filius vel ostenditur matrona, vel liber fermentum sine parentum consenti, ex eis amore etiam sponso contrahere sponfalia, non sine ingenuo danno, & ruina animarum.

6. Confirmatio. Ne, dum ex uno errore emere cupio, in alium incidam, ante omnia parentes præmonitos volo; non eam mihi mentem esse, ut, dum illos conjugiorum a filios contractorum arbitrios constituo, etiam tyrannos esse indulgeam. Loquor de iis parentibus, qui ultera natura & Divini beneplaciti limites

lio habere, quod exspectent, quam mille infortunia, & Divinam maledictionem.

51. Id, quod loquor, energice confirmatur ex illo eventu, qui in vita sancti Basilli magni refertur: Senator quidam nobilissimus (*Surius Tom. 1. cap. 1. Jan. ex Ambro. 10.*) habuit unicam filiam, quam intime diligebat, & pro dilectionis mentira contra proxorum infidias sollecite custodiebat: nihilominus propter dolor! contigit, ut famularum quidam in amore pueri raptus, propter dæmonis, cui se subficeripat, reciprocum illius amorem luxurit. Puerilla ergo, tam effranis, quam caca, ad Parentem accurrens, & mixta cum singularibus lacrymis in terram concidens, rogare instantissimum coepit, ut Pater fibi famulam, cujus amore arderet, nupti tradere: id nisi fecerit, ajebat, paulo post crudeli morte me ipsam examinabam, & sic in te anime eternam perirentis ratio coram Divino Judge danda recumbet. Obstatuit ad has preces attornius Pater, & in uberes luctus effulgit, me miserum! subinserbat, fixum, ratumque mihi erat, tu filiam unice dilectam caleti ipso devovere, & tu non sine familia iugiomini vili famulo adhucere cupis? Fae quod tibi alilibet, sed scias me invito id facies! Igitur filii non attendit Patris repugnanti mœltitia contraxis cum famulo matrimonium, sed infornatoe successit; quippe cum poetae conperit famulam, fuisse jam matritum, esse impotestem nequissimum, qui suum amorem ac conjugium & incantationes caco-damios fecerat, expositos, pra' maxore in furia acta humi se proffernere, in se ipsam unguibus favere, ac horrente cum ejulata proteri coepit, neminem, qui parentibus non obedit propleretur conjugi locum habuisse! Quid porro evenierit, quo mors infornatorum conuges dislocariet, subiectus quidem Author Historie, ego autem nullus dubito, quod in hoc mundo amarissimum, pauperissimum ac calamitosissimum vi- tam egerint, atque precos illis, ut meliorem in altero mundo invenientur. Eni mi Christiane, erravit hic Pater, quod ex animi sui sententia filiam in iugis facio collabim definisci; erravit filia, quod contra voluntatem Patris famulo nuplexit; quid mirum, quod subfeques matrimonium ad decumanum utrifice, & patris, & filii luctum ceaserit?

7. Scio, quid libertini id genus, & amore carinali demersi Gaymedes opponere hinc soleant, nimirum se ideo annuum Parentum non expetasse, quia perfissimè efficiunt, connubia probnobamore conciliata adeo esse felicia, ut dein coniuges, quoad vivent, se mutuo amore prosequi nonqueant deficiant. At ego hanc opinionem nec approbo, nec amplector; alter enim doceat Magistri experientia, qua se ostendit, amansib[us] idem accidere, quod ebris. *S. Petrus, tunc Philosopher,* (*Arte. op. Segn. 3. cap. 2. 5. n. 6.*) nos res videtur multiplici, utpote quam pruifiquam exaltant erupamus, vel difernere, vel numerare fine error non valent. At ubi digerire vimur, quod ya porum fuerum summa illas oculis nebulos, tantum amatum ubi puellam omnis generis dobitus esse præstantissimum: at ubi eam dare custodiunt: & primus amoris fervor repuerit, pulsis jam nebulis, & judicis acte illustrata erorem agnoscunt, quando jam corrigi non amplius posse. Vident malorum ex tali connubio fecutura, quae anteas dispicere nequivant: numerant pellimos fructus, quos prius ne obiter quidem numerare valuerint. Ohe! inquit aliquis aut alius, dicat fricti oratores, & confessari quidquid velint, vivere debemus more mundi, si juvenes ac conjugi alpitanus veluti fauni domelici intra parenta domus parietes harcerent; quis juvenis sponfam, que puerla sponsam unquam acquireret & progrediendum est foras, ut videamus & videamur, sic mororis! O Christiana juvenus, quem periculosa viam ingredieris, si cum mundo festis! a mundo veniut ad carnem, a carne ad dæmonem, id est ad damnationem, sic moris est! Præterea turpiter hallucinariis; si matrimonia non nisi pudendis evitavitis, confari posse arbitris: sicut opus Providentia Dei, qui certe pro innocentia filia, modefia & solitudinis amante folicitior est, quam pro inverecunda Veneris alumna. Age, amplectere meum consilium, fuge pericula conforta, conclude te domi, laboribus ac facrorum librorum lectioni vaca, & ego vadens me probebo, quod Dei Providentia facilis honesti conjagi fortem, quam inter chorreas, popinas, & securritates inventura sis. Quia imo, quod ad majus tan corporis quam anima commodum conductus, ficas velim, hec ipsa conjugia, quæ a Providentia Divina ordinatione veniut, esse omni exceptione felicia. Deus quadam præcepti Moyli, ut in tabernaculo duos ex auro Cherubinos facaret, ita tamen situatos, ut tam ad invicem, quam etiam ad tabernaculum oculos verterent. *Repliqueb[us] si matru, vesti cultibus ad proprietarium.* (*Exod. 25. 1.*) Jam canamus ad templum Hierolymitanum, ibique consideremus alios duos Cherubinos, quos Salomon opere statuero fecit. Quomodo illi erant situati? *Facie, cumm erat vesta ad exteriorum dominum.* (*3. Reg. 6.*) Advertit mi Christiane differentiam? Cherubini a Deo facti habebant vultus ab invicem converlos; a Salomone facti habebant ab invicem aversos. Ita fit in matrimonio: coniuges a Dei Providentia conjuncti in pace & tranquillitate & se invicem & Deum respicient. Coniungi autem ab homine, & multo magis conjuncti a libidinis & voluptate vultus ab invicem avertentes, & in continuis rixis, dissidiis, odisi, juramentis, imprecationibus, ac mille calamitatibus vivent. O felices igitur pacies, quæ non nisi artibus maritos querunt, nec via ratiocinata habent horam poterunt, cum opes ingentes confundantur, quas anois illis labriscis cumularunt, quibus earum socii solitudinem exsolamianimus

in publico facturam fecerunt. Rudebunt quidem, non nego & barda ruficitas arguitur, dum tam communia ceteris pereundi pericula caute declinant. Sed quid nocent ita irrisio-nes, dum sancta illa ruficitas tantas illis parit utilitates? Apes aliquae fum viuis deformes, philomilous mel & suavis, & abundantia con-ficiunt, quam formosa.

8. Adhuc pejus sicut imprudentiam ac infelicitatem accumulant illi; qui, neque obnoxii prias turber, multo ante tempore mutua se pro-missione obligant. Eheu! non veror dicere, hoc uno tantum gradu abesse ab extio! quippe haec mutua promissione auget confiditatem, & feniens illecebris extorta perficiat, ut iam juvenis apiciat puerum, qua fus nundum est, & forsan punctum erit. Et quid sit alii? quid si ubi volupsum arbitrium agit? malo tacere, quam loqui.

9. Hac autem juvenum peccata duplicitem il-lis, ni fallor, eamque gravissimam calamitatem asserunt. Prima est, quod sic nimis, quam ci-tato amissio Dei timore in profundum scelerum ve-niant; pudor enim femel cum uno, aut una amante deperditus, facile cum pluribus perditur, & sic delicta multiplicantur. Axioma est inter invi-niores, nihil perinde noxiun esse vitibus, quam si illi adhuc flores fermentibus denla pluviz cadant. (*Plinius l. 17. z. 24.*) Puerilla Matrimonio apta vi-sus est, qui virginitas florem cum prols fertilitate jam mutare cogitata: hanc ergo vitem si non pluvia modo, sed noscentissima grandoper-putat, quis seit an unquam reliqua vita caffos fructus laura fit? altera deinceps calamitas, quam infelices ipsi prouenientis promissionibus incur-rant, in eo confitit, quod gratia faciliuntur, qui Deum rite patratis datus est, & sepe pre-veniunt: quod in iis vel maxime locum habet, qui te traxit: Juvat afferre historiam, que male- cauti juvenis fruam inuiiciat, ne temere ad inconfutabiles ejusmodi promissiones convoleat in Saxoniam puerilla quadam fei juveni sponsam addixit his additis ditis: (*Marin. Detri lib. 3. dig. 9. 7. 1.*) Si alteri pretenderet se nupera- mo me rapias. Verum quadenadrum ferrum, dum candet, molle est, durum autem & intra- stabile fit, cum refricerit: sic illa amo-ris astu defervescit, nolua sua promissionis vel metu, vel memoria nuptis alteri. Ventum est ad solemnes nuptias, & post lauras epulas ad choreas miliea sponsa plane fluctuans. Quid ergo contigit? Duo malo damones, aliunde adventum juvenum formam mutuit adfueri, atque talanti copia sponte, velut hono-ris causa accepte medium, & post non mul-tos in orbitam fatus infelicem in auras sub-sulcata cum fecum, velut accipites prædam aporta-vere. Cogitatu facile est, quanrus teror in-ter praefentes fuerit coetus, & quam repente misericordia in fletum fuerit mutata? Verum non hinc miserice finis? altera die sub eandem ho-rana tiderem juvenes se deuio stirerunt, vestes annulos, monilia, omneque mundum milie-brem puerilla referentes, quo omnia ad pedes dolentis, & attoniti Matris abjecto, rebus his abje-cant, neccimus quid agamus? tu ei tibis habeb, nobis fatis est, filia tua anima vin-dicasse. Atque his dictis videri desierunt. Eheu! inueni utique miseranda haec puella egis-set, si quæranda mariti cura. Matris relata, idem tam temere alteri non obligasset, cujus violatio eterna felicitatis jactura nunquam re-paranda ipsi fit. Pouliquis progenitorum teat, constitutum beatat tranquillitatem. In hac per-ducere ad in altera viti potius, si voluntate, haec ministris obediencia fructus esse convevit.

ante contractum Matrimonium vel ex verecundia vel ex alia causa factordi non confitentur peccata , cum adhuc sponsi essent ; commissa : hi dein neque tunc , cum actu conjugium contrahunt , gratiam peccati obice impediant accipiunt ; nec ullo deinceps tempore forsan accepunt fum , quanto deinceps temporis forsan , ex eo latere patet , quod Christus Dominus gratiam hanc sacramenti in eum finem ordinavit ; ut per illam orem status conjugalis alleverantur , pax inter conjuges stabiliretur , & pax liberorum educatio promovetur . O infastos amores , ac spominalia , que tantarum calamitatum causa existunt !

11. Quod postimum in hacre , illud est , quod infastos ejusmodi spominalia , ut fine prudenaria , sine Dei timore , fine dictiones , fine parentum consenti , in omni cum multis peccatis & Dei offenditionibus contracta fin , tamen in conscientia strictissime , & ita obligant , ut neutri fine alterius comparsis voluntate fas sit redire . Stan- dum est promisum , aut amarisima nonnumquam penitentiia succedit , que penitentiia fape fapissimales iniurias , prolixas lites , cruentas mortes , ac plurimam animarum ruinam possunt.

11. Epilogus . Quod aliud jam agam pro coro- nide , nisi ut mobilitione , sed & devotiori exum per anima & felatus amorem suppliciter rogitem , ut in excelsibus & perculis hodie a me decripsis caute ac circumspicte habeat . Christiana Virgo , ne quoq[ue] tibi perfudases impudentem procum , qui tibi infidias fruit , ut regia si sciret agere ! falleris si id credas ? qui Deo infidus es , nunquid et tibi erit ? non qua- rit aliud , nisi ut fecundam suam libidinem exfatuatur , id si imperavit , mox tibi delicia tergum verteret , malo non absumilis , qui postquam ave- nam devoravit , vanum calcibus imperit . In- ture alias cuiusvis pueras misterio deceptas , portarunt illa , veluti & nu pueras , ambo fuos effe fidis Achates , fed tandem experta sunt ef- fectio Sinones , fegue poli multas verborum & pollicitationum blanditias Jane nil eis aliud quam ignobilem concham , que sublata margari- ta in litore vacua defecitur . Vos etiam nimis credule Matres nolite obsecro in vetricam , & fi- liarum ruinam tam crasse dementari , ut lupum , qui ante fore vetras ululat , ovem patet ; vos complacentiam haeritis ex eo , quod multi vul- nificient uerba columba , quod multa

scarabei circumvolvent circa vestrum flosculum: quod multi Priami affectent vestram Helenam: his vos quotidie videtis & cum risu excipitis. O si in lege, & pietate Christiana solide fundata esetis, potius lacrymas fundero debetis. Hodie Mater in Evangelio amare dedit mormum filium, & Christus Dominus praecepit illi: Noli fieri? quare? quia lacryma potius morti spirituali, quam corporali filiorum impendebat sunt, dicente Augustinus. In p. 37. Christianum sumus, & tamen ploramus, si filius cuiquam morieretur, plangit illum; si peccat non illum plangit. Notate haec verbi, Christiani parentes, & curam habete, ut dissoluti filiorum ac filiarum mores, atque infraconi, scandala que procandi libertas non aeternas vobis lacrymas exprimat! &c. &c.

Dominica XVI. post Pentecosten.

C O N C E P T U S L V.

De his, qui novis conjugiis ante, in & post contrarium coniugium observantur sint.

Cum invitatus fuerit ad nuptias, non discubans in primo loco, Luc. 14.

In conjugiis gravissimi regnunt errores & defectus.

I. Benignissimus Salvator, tu in nuptiis suis convivis, de quibus in Evangelio mentionem facis, non nisi fatus, & praedecessore ambitionem exclusum cupis, & ideo praeceps, ut ille etiam, qui ceteris honoriorum se arbitratur, humiliatis studio infinitum locum eligat: ego autem cum bona tua yenia in Christianorum nuptiis, prout hodie celebrari afferent, longe praecepit, erroreque correctione, ac corruptione dignos invenio. In familiaris quondam eruditiorum consortio quaestuum est, quodnam sit ex omnibus infelicitissimum Sacramentum? Respondit aliquis, Baptismus; quia eius gratia non nisi tempore infantilis imprudentia retinetur, ab adulis autem, quam primum ad annos discretionis venerint, citè redit. Alter denominavit ponentiam; quia ex dilectione doloris, ex defectu integratius, aut aliorum requirorum sapienti, quam cetera sacramenta invalidat, & nulliter sumitur. Tertius pronunciat contra extreman unditionem? quia ab agrotabantis tanquam sacramentum mortiferum nauferatur, & exhorrexitur. Verum quartus rem optimè acutet, afferens, Matrimonium esse sacramentum infelicitissimum, quia ordinaria anteambulam habet Venerem, comitem Bacchum, & pedissequum Martem. O assertum auditu quidem indignum, sed veritati plus nimis confonit! ubi contrahitur conjugium, cui non Venus, Dea carnalium voluntatum feedit, sceleribus praludit, ubi contrahitur conjugium, quod non Bacchus, Deus vini, padidis ebrietatis ac intemperantis in ipsa nuptiali solemnitate dehonestat? ubi contrahitur conjugium quod non Mars, Deus bellii, cum primis amoris fervor intertuit, rixis ac præliis.

Proinde ascendunt, ut Matrimonii sacramentum horum.

2. Propositio. Patimini ergo, ut Apologeticus præceps insulæ premam haec verba: Honorable in omnibus! atque in presentiarium explicem, quia ratione conjugi sacramentum honorandum sit in his, quæ comitantur, & denique quia ratione honorandum sit in his, quæ illud consequuntur: Hac materia, hæc diuinus hocdiensi sermonis! Attende! Favete!

S. I. Primo, in his quæ antecedunt.

3. Honorable est conjugi sacramentum in his, quæ antecedunt: ita sonat prima pars. Pientissima Sara Rægelis filia, qui poeta jani Tobia in uxorum cœfis, septem viris fuisse successive defonsip, sed infornato fuscus; quippe omnes septem, cum ad defonsum ingrediebantur, a demone, nomine Asmodio, strangulati sunt. (Tob.) Quondam contigit, ut Sarah unam ex ancillis suis, nescio cuius causa delicti reprehenderet, & ecce! ita quod adeo in furias exarist, ut mordaci dente in Domina inveniæta, illi infocunditatem impetrata sit, & septem Virionum interficeretur ignominiose compellaret. Quid saud haec? O nominam virtuolam? non mutua probra evo- mut, nec pugnis aut colaphis in maledicis faciunt, sed tristi animo in superius hypocacutum ascendens, triduano Jeanno, & oratione vacantes, oculis in firmam faciem videbantur, si aspidis ad fiduciam, ut ad fiduciam, si in tempore oculis in omnem partem vagi, si risum in vulnu, impudenter in moribus, nuditatem in facie, & fini preferant: ut maritum inveniant, non curat, si vita licentia toti populo fit offendicula, non adverterit idem se agere, quod venit, qui ut e sylva damnum proferret, totam incendio sylvam videret. Eadem agentia, quæ in pueris, etiam, & multo magis inventur in juvenibus, qui procurandis conjugi scientia in abusus & corruptulis prouumpunt, etiam Alcorani discipulis intolerabiles, intelligo liberam cum disparsi sex conversandis licentiam, convenient, quando, & ubi libet, in popinis, in choreis, in nocturnis etiam consortis: loquuntur familiariter intima, ordinatur contractus, & tantum non jam ut conjuges convivunt. In veteri Legi preceptum est: Scorsum & osse prostratum non ducas uxorem. (Luc. 12.) Item Iosephus Judicus de antiqu. Jud. l. 4 cap. 8 inter leges Mosis populo Israelitico datas etiam hanc ponit: Meritrix non sit iuxtagarn. O Bone Deus! si id genus functiones moderno tempore adhuc effici in ulo, id est, si impediuntur effici conjugis contingat, fixum est, quod vel amba personæ, vel altera ex charitate existat. Hac de causa omnino confutum est, ut novi conjuges ea die, qui contrahunt, sacratissimam Eucharistia communionem fumant, ut ceram benedicant, & facrum scapulare e collo gerant, ut infra crucis formatione & facri fontis aperione & domo non exant, aut annulos sponsalitatis cardinalis benedictione expiri finant, ut Angelo Turelari ac fuis Patronis devote commendant, & speciantur ut ea die a peccatis & Dei offenditionibus absolveant, uteiani conviva nuptiales ab his moribus levitatis, quæ diebus plus nimis invulnerant, retrahentur & coercantur.

4. De observandis ante Conjugium.

non præcipitanter, sed lenti, & meditabundis pedibus incedendum est. Quodnam autem est negotium majoris momenti, quam conjugium, ut pote a quo totius vita felicitas, vel infelicitas dependet; caute ligatur procedendum, & nihil eum omnitudinem est, quod Christi & Ecclesie instituto, immo etiam naturalis ratio pro reverentia Sacra mentis requirit. Quares, quanam sint ea requilita? Plato illa posse ad tria capita reduci.

7. In primis reperio, quod super iam protuli monitum, hudeant Neo conjuges, antequam contrarium sacramentum coram altari celebrant, præmissa sincera fæcita que exomologisi antea vita crimina expiare; id nisi fecerint, grata sacramentali, ad ferenda conjugi onera summo per necessari obicem ponent, & in milie fastida ac intollerabiles adversitates se se inducent. Praeterea id ipsum existit dignitas sacramenti, cuius Minister fuit; ideo si statu peccati lethalis illud administrarent, & suscipiant, gravissimum sacrilegii peccatum, & Divinam maledictionem contrahant. Dein curam gerant, ut contra dannos præstigias diligenter se præmuntant; habent enim ab desperatione, quod infernali iniurie tam per se, tam per suos amanentes, id est, sagas ex veneficos Neo-nuptiis ideo vehementer insisterent, quia scilicet ex uno infortunato conjugio ad tres, quatuor, aut plures generationes gravissima mala subficiunt. Quare luftuosa huius rei possent afferriri exempli? Theodosius Gundionianus Rex, (Joann. Bapt. de Glen. in Osconis. Ch. l. 1. c. 23.) impudens & luxuriosus Princeps, postquam Hermenberge Beatrix Hispaniarum Regis filia nupserit, a concubinis suis incantationibus ac veneficiis adesto exagitatissimæ, ut contra Reginam implacabilis odio exaserbit: misera Princeps, quan sponte duxit, tyrannum experta dicit, periflet cruentam mortem, nisi in tempore ad dominum paternam redirefit. Plura ejusmodi, etiam proflus terribilia exempla narrat Joannes Sprengerius in mallo Malef. p. 2. q. 2. c. 2. additetur: Quando talia maleficia inter matrimonialiter conjugis contingat, fixum est, quod vel amba personæ, vel altera ex charitate existat. Hac de causa omnino confutum est, ut novi conjuges

rem.

S. II. Secundo, in his, quæ comitantur.

5. Honorable est conjugi sacramentum in his, quæ illud comitantur. Spiritus Sanctus in Proverbis Salomonis non fructu inherit hoc monitum: Qui solitus est pedibus ostendit. (Prov. 19.) dicere enim vult, in negotiis magni momenti,

sent. Ouitinum Christiani nostri ethnicon moris hac ex parte amularentur, facerentque amorem Christi Domini, quod illi fecerunt amore famorum Deorum! Pudor quidam est ista dicere, sed etiam veritas; quis enim non perspiciebat, ac absurdissimas decordinationes, que moderno tempore in nuptiarum solemnitatibus continentur? Mane statim convertitur in holopio, sumitque jentaculum tanta intemperantia, ut convive nuptiales deinceps ad Ecclesiam venientes, alaria & facerentes duplicitate conspiciant, spissas spousas multoties non adeo sunt Religiosi, ut in Christi & Sacramenti gratiam jejunii ad alterare compateant: in aditu & redditu ad Ecclesiam nil aliud spectat, quam vestimenta pompa & luxus: cum ad hospitium denso ventum fuerit, tunc initium datur, cui? inconditis clamoribus, jocis, mugis, caciachinis, tripudiis, & levitatisbus, in convivio nihil apparet, nisi damno & ultra statum sumptuosa prodigalitas, in eflu nil nisi ingluvies, potu nil nisi ebrietatis, in fastibus nil nisi impudentia, in discursu nil nisi securitas, in rito nil nisi procatacs, in moribus gestibutque nil nisi scandalosa dissolutio: qui impudent, ille censetur officiosior, & denique tunc putatur tota solemnitas bene peragi, si omnes nuptiales convivia migrant in meros histriones. O utinam hujuscem nuptius nonnunquam intercesserit S. Chrysolomus, non illa certe repereret, quod olim exclaravist, Hom. 12, ad Col. *Matri monium non est theatrum, sed sacramentum!* Quid autem fit velut, cum conviviant cerebri vino aut cerevisia incalearit? tunc proficit ad iugia, ad ritas, ad mutuas manum conseruationes, tolerabiles fore, si altera die capitula solum erupala & non etiam pugnis tumerent. Nec tantum hoc: venitur etiam ad juramenta, ad biafghanias, que cum Bacchis ejulationibus per omnem late viciniam, tota nocte perlontur: quid? quod tota rupia dicit (necficio cuius das holi inventum hoc sit) manuales fistulae, & sclopeta non sine periculo incendi, & vicinorum aequaliter agerantia molesta exonerentur, haud fuisse si inter nequitos non paixabiliti, sed bellum adorari debetur. Perpendit Christianus mei, quanta sint hec statutis, quam scandalosae oram ethnici & heretici corruptela? Nuptia ad hoc initium sunt, ait iterum S. Chrysolomus, Hom. 57, in Gen. ut amici, quorum affinitas per conjugium noviter contrahit, priuilariae saluentur, & conjugis precibus Dei benedictio exoretur. Quid mulier? Nuptia debent esse festum Dei, & nos facimus festum diabolis! quid mirum, stet peccatis, quibusdam celebrantur, omnia maledictio Divina in novos conjuges reduntur. Ad Tertium punctum!

§. III. Terre, in his, quo Matrimonium subsequitur.

9. Honorablem esti conjugij Sacramentum deinde in his, que consequuntur. Quomodo, & in quo? Ineo, ut in individua vite societate, quam conjuges inferunt, nonnulli honor, & amor eluceat. Noteat! mutus honor, & amor sunt

prima principia, ac fundamenta felicis conjugij. Honorem quod attinet, bene aufulcent mariti S. Petri Apoloti: *Viri-quaes informiori usculo mulierib[us] imparentes honoris.* (1. Pet. 3.) Quamcum enim Maritus esti conjugis caput, eamque regendi ac gubernandi jus habeat, meminiet tamen, quod Philosopherum Princeps 1. Polit. enunciavit, nempe inter subjectionem, qua servus hero, & qua uxor marito subiicitur, latifundum patere differim, quo dicto indicare vult, uxorem non utteram in domo tractandam est. Vah! cogitat forsan aliquis, aut dicit, contorti labii: Ergo patiar, magis furiu[m] domesticam super medominari? Hoc etiam non approbo, sed imprudenter ac inordinate puto illum familiam administrare, ubi colat enim justitiae. Lepidum quid enarrat *Aeliaus Var. Hist.* 38. de quadam Sacrorum gente: apud hos, inquit, moris fuerat, ut cum [ponens] sponsam domum duceret, in ipso domus limite conferatis viribus luctarentur; pars que vinecebat, pio proximo ius dominandi in perpetuum acquirebat. Absurdissimum id est; verum & id certum, dominium mariti cum subjectione uxoris ita posse attemperari, ut nec accesse sit maritum migrare in tyrannum & uxorem infernorum. Id quod loquor, videtur Dominus Deus quodammodo per ipsam primi mulieris creationem expressisse: cur enim os illud, ex quo Evans formularat, non deprimpsit ex pede dormientis Adami, ut indicaret, uxorem non esse ignobilium servam calcibus protendendam: cur non deproprompsit ex capite Adami, ut indicaret, uxorem non esse viri Dominam: ex cohaerit, parte inter utramque media, illam produxit, ut indicaret, uxorem quae revera vita focial, rei domesticae confors, & omnium iurium, bonorum, studiorum, ac prærogativarum mariti particeps est, in domo ne nimis exaltandam nec nimis deprimendam esse, quem in sensu S. Augustinus 19. in Civ. c. 14. maritis dominum attribuit. *Nec principalis Superior, sed prævalens muliericola.* Videant itaque illi conjuges quam turpiter contra hanus reverentiam ac mutuum honorem agant, qui scitum continuit belis ac litibus degant, ita tota die ac septimanam tam scelis cognominibus sese in vicem appellant, ut ne prostribulis guidem fosiora audiri contingat. Perpendant illi, quod tam contemptuose saepe mutuo tractandis ratione non tantum Sacramento, ipsique Christo Sacramentorum auctoritate gravem injuriam impingant, sed insuper etiam famulos ac liberos in domo scandalizent: quid disces in miseri in hac discordiarum Schola? disces & ipsi contumeliosi ejusmodi verbis se mutuo petere, immo cum grandisculi evaserint, eas ipsas contumelias in parentes regere, pro utrissim docet experientia.

10. Amorem conjugalem deinde concerant, vellem in omnibus adiunctorum superluminibus inscriptione illa Apostoli verbi: (Ephes. 5.) *Vel diligite uxores vestras, sicut Christus Ecclesiam.* O quam salutaris monta ac mysteria in hac unicula vocula sicut continentur: Christus diligit suam

De observandis ante Conjugium.

suam Ecclesiam amore perpetuo: igitur hunc Christi amorem non simulatur illi mariti, qui tantum tunc amant uxorem, dum atque & forma floret, diceretur solent, se duxit fons dies omni vita inaudibilis suis expertis, primam quo conjugem duxerunt, & alteram, qua eadem amitterunt. Christus diligit suam Ecclesiam amore invariabilis: igitur hunc Christi amorem non simulatur illi mariti, qui hodie conjugi blandiuntur, cras eam pugnis & comunis rebibus dedolant. Christus diligit suam Ecclesiam amore constans: igitur hunc Christi amorem non simulatur illi mariti, qui uxorem in mortibus, in egitate, in persecutionibus deferunt, aut in penitentie fastidunt, quam in juventute amaverunt. Christus diligit suam Ecclesiam amore patientis, ita ut proper peccata commissa nos non defert: igitur hunc Christi amorem non simulatur illi mariti, qui ob levia quavis delicta velut fauci domellici frenident ac fastidiant in uxori: qui capite est cercu, radiis foliibus non se exponat, ita qui tam delicate est iudicata, ut diffundatur nihil possit, debilitat potius solus vivere, quam in individua vita societatem cum uxore, quae ex natura sua peccabis est, contineat. Vultis aliud conjugalis amoris exemplum?

11. Audite factum infolium, & auditu non inaudacum, quod & maritis & uxoris potest esse exemplo. Cum Imperator Conradus III. (Recept. 1. L. 23. c. 21. n. 2.) *Naucleus Generis, q. 3. P. 2. d. 2. C. 2. c. 23.*) cum Welfone Saxonum & Bavaronum Duke de imperio contendenter, multis præstat ac cladibus oppedit a simul, easque tandem in angulis rededit, ut Welfo pecuniam & militum inops cum reliquis sui exercitatu in oppidum Weinsberg consergatur. Infestabatur vitor victimum, vaganti iracundia contra Weinsperges exardentes, quod prologum suum inimicorum receperint. Quapropter opidum arcta obdictione cingere, civibusque nisi quantumcyus de Dominum agnoscere, extremam perniciem minitari ceperit, quin imo, cum opidimis minus contemerent, atque una cum militibus Welfonis magna strenue, ac pertinaciter defendente, jurisdictio Religione isco obfringit, quod urbem ac incolas ferro & flamme absumere commiseratione extindere velit. Tunc enim vero opidani meliora agere contilla, & quia deficiente annona famis magis magisque graffabatur, gratiam vitoris implorare expectauit. Itatus Imperator non aliam illi grantem concessit, quam ut mulieribus fas esset libere audiendi, & quod humeris posset secum aportandi. Conditione accepta, cum porta urbis aperiatur, ecce & mirabile spectaculum! exhibant tarmatim mulieres, quarum unaqueque marium suum tanquam rem fibi charillatum humeris portabat, parate omnes, potius sub hac fascina deficie, quam mortuam amantillorum conjugum admittere. Hoc conjugalis amoris exemplum adeo Imperatori placuit, ut ubi ortu[m] suu[m] fuit tempora[m] fletu[m] honorem, divitias, & omnigena[m] felicitatem percepit & appetiatur, ita & lacu[m] comparti conjugali idemmet apparet, & ad promovandam ejus felicitatem viribus omnibus cooperari debet. Denique tenentur conjuges se mutuo diligere ex qualitate Matrimonii, quod

dudem sue mensa adhibitum inter amicos intimes repperit.

12. Epilogus. O si hodierna die excedem recurreremus circumstantia, vehementer dubito, an non potius uxor catum domesticum quam maritum, maritus potius canem quam uxorem in humeros fumeret. Verum abrumbo hanc materiam, quæ forsan proxima fusus tractandum redibit de amore conjugali. Interim mihi Christiane, qui vel conjugio ligatus es, vel ad conjugium aspiras, notabis, quæ dicta sunt: *Matrimonii Sacramentum honorandum est in his, que antecedunt, que continentur, & consequuntur;* in his, que antecedunt; quia in timore Domini & casti spousi querendi sunt: in his, que continentur; quia dies ac festivitas nuptialis luctu[m] transtendit est: in his denique que sequuntur; quia conjuges in Christi & sacramentis reverentiam mutuo honore ac amore solo complecti desent. Felix conubium, ubi hac tria puncta inveniuntur & obseruantur.

Dominica XVII. post Pentecosten.

CONCEPTUS LVI.

De nostro amore inter conjuges summopere necessario, in quæ qualitatibus & effectibus.

Diliges Proximum tuum, sicut teipsum. Matthei 22.

Conjuges tenentur se invicem diligere.

1. Si Divinus Legislator mihi, tibi, & cuncti beati hominum abque differenti amorem proximi, qui pacis ac tranquillitatis fons & fundamentum est, ideo rigore precipit, quia ut eodem Patre creati, eodem sanguine Divini Filii redempti, & aeternæ glorie cohæredes sumus; quanto magis necessarium est, hunc amorem inter conjuges, qui praeter generales creationes, Redemptionis, & aeternæ hereditatis titulos, speciales, eoque sacramentalis vinculi aititudine connectantur, in excellenti profus grade inveni? Rationes, que tenentur in inter conjugis amorem requirunt, sunt quam plurimæ; in primis tenentur conjuges se mutuo diligere ex natura ipsius Matrimonii, quod significat coniunctionem Christi cum Ecclesia quæ mandat igitur Christus Ecclesiam suam tam arcto amore complectiur, ut illam regat, gubernet, in persecutionibus firmet, & ad finem utique mundi, non obstantibus nostris peccatis non deferas, ita conjuges mutuo auxilio ac fortatio fibi succurrere debent. Dein tenentur conjuges se mutuo diligere ex effectu Matrimonii, per quod unum corpus & caro efficiuntur, quemadmodum ergo quilibet conjugus suum corpus, ac carnem adeo diligat, ut fibi temporis sustentationem, honorem, divitias, & omnigena[m] felicitatem percepiat & appetatur, ita & lacu[m] comparti conjugali idemmet apparet, & ad promovandam ejus felicitatem viribus omnibus cooperari debet. Denique tenentur conjuges se mutuo diligere ex qualitate Matrimonii, quod

plane est statu difficultissimus, millesis calamitibus obnoxius, & ob inseparabilem vita societatem, ob prolium educationem, ob advertentes plurimas, & quotidiana fatidica viribus mere humanis vix non infuptoribus, nisi h[ab]it[us] amore, qui omnia amara dulcorat, supererunt, prout hac in re discurrit eruditissimus Guevara, Horolog. t. 2. c. 4. Quid sunt conjuges sine amore? sunt remiges ad transfratramen-
tum, qui catena & vincula, quibusuis tenentur, sine fine damnant & execrantur. Quid sunt conjuges sine amore? sunt colligatae Samonis vulpes, que fertiliissimum Ecclesiae agrum scandalorum, ac feculum flammis devastant. Quid sunt conjuges sine amore? sunt exyporum dannatorum; qui torturam, qui punitur, detestantur quidem, spem tamen redempcionis, quoad vivant, non habent. Quid est conjugium sine amore? Est adversitas adversitatem maxima; per alios enim adversitatis coelestis gloria mercedem promovere, per conjugium autem odis, rixas, & dissensionibus turbatum plerique itur ad infernum.

Et quidem tripliciter.

2. *Propositio.* Postquam ergo de institutione, de intentione, de preparatione & dignitate matrimonii egimus, jam de amore inter conjuges requisito agamus, atque ut materia addamus statim divisionem, infinitus doctrinae. S. Hieronymi dicentes, l. 3. comment. in ep. ad Ephel. conjugibus tripliciter amorem esse necessarium: *Amorem spiritualis, humanum & coniugalem.* Quid sanctus Doctor dicere velit, praefatis sermones fatus declarandum erit. Attende. Fave!

§. I. Amore spiritualis.

3. *Confirmatione.* Primus amor, quem inter conjuges inventari oportet, est *spiritualis*, id est talis, qui ad bonum animum, & eternam salutem tendat. Si quo ex te, mi Christiane, quare statum matrimonialem pra[dict]is eligere deo[rum] veris? Ideo, a[ve]s, quia spero in hoc statu me commodius Deo servitum, & eternam salutem conseruantum: & bene respondens, consequenter necesse est, ut conjuges ad hunc finem tumbo, no exemplo, tum piis affectationibus se mutuo promovant, & uxori quidem virum cum distinctione ac manifestudine a juramentis, a blasphemias, ab ebrietatis, & prodiga honorum dilapidatione: vir autem uxorem a vanitate, a curiositate, a luxu, ab immoderate investigationibus, aliquis virtus reineat. Atque in hunc sensum sanctum Apostolorum Princeps ait: *Sanctissimus ob vir infidelis per malum secundum, & sanctissimus ob mulier infidelis per virum secundum.* (1. Petri. 3.)

4. *Ejusmodi* mariti, qui animas uxorum lateri sunt, fuerit Patriarcha Jacobus, Josephus, Moyles & alii; iti enim mulieribus ethnicis nupserunt, easque insignibus pietatis exemplis ad Dei cognitionem, veramque Religionem perduxerunt. Nec minor est hac ex parte sexus se-

quioris gloria: juvat unum aut alterum exemplum adducere. Clotildis Childerici Burgundio Regis filia (S. Greg. Turen. l. 2. h[ab]. Franc.) defonpata Clodow[er] Galliarum Regi nil magis cordi habuit, quam faltem ac conversionem fui mariti in infelices idololatrias tenebras demersit. Et quamvis diu nihil efficeret, tamen precibus & monitis instare non desit. Eo tempore Rex cruenta bella gerebat contra Alemanos, periculo & sae & totius Gallica nationis tausto[m]ajore, quanto potenter, & victoris insolenter erat nos[us]. Accedit ergo Regem Clotildis, c[on]que iteratis admonitionibus edxit, non posse felicem esse helli exitum, nisi veri Dei armorum & exercituum Domini, auxilio gereretur. Ecce vero metus, qui anxius tenebat Regis animum, effectus ut hac Regis verbis profundius, quam alias, in eor[um] penerarent: igitur voi Religione [e]ste obstinat, se Christi fidem appetatissimum, si Victoria potuerit. Igitur deinceps, pugnavit, hostes ad intercessionem delevit, atque glorio[rum] triumpho redit, mos fucep[er]t. Papistis larice leto exultolvit, habuicte illud conversationis exemplum tantam in subditorum animis efficaciam, ut toum Galliarum regnum, damnata idolomorphie Christianam legem fulceret. Similimum quid enarrat Venerabilis Beata in Hisp. Angl. l. 3. ad ann. 156, de Bertha Eidelberti Anglorum Regis conjugie. Cum toum Anglia Regnum Pelagianorum heresi erat depravatum, misit S. Gregorius Magnus Apostolicos Missionarios, & inter hos Augustinum ex ordine S. Benedicti, virum sanctitatem & sapientiam celebrissimum, ut oviculas a lupis infernalibus misere deceptas ad ovile Christi redirent. Sed quid Augustinus, quid eis socii efficerent poterant, Pelagianis undique sibi adiun-
cionebus; Igitur Bertha de Regis & subditorum salute, ut nihil magis, flicita non deficit, importuni precibus id apud Regem evincere, ut Augustino predicandi Evangelicopiam faceret: annuit tandem Rex, a[ss]ignavit Missionarios certam Ecclesiam, ubi ipsi[us]ne Divino officio haud raro interfuerunt, tandemque a[cc]esserunt illustratus fuit, ut ad fidem Catholicam veritatem non solum redirent, sed & maximam subditorum partem post se traxerint. Quid memorem Jagidim, (Marian. l. 2. c. 12.) que conjugem Hermogidum Gothorum Regem ad salvificam fidem convertit? Quid Flaccilam, (Forbi p. 1. l. 21. c. 6. m. 3.) que Theodo[ri] Imperator ad extirpandam Arianorum herefimauitor fuit? Quid denique sanctam Monicam (Vetus Augu.) que non solum Parvici conjugis, sed & Augustini filii animam Deo lucifecit. Haec omnes scimus, & alia id genus plurimae revera opere comprobant, quod eruditus qui dicitur auctor (Jean. Bapt. de Glen. Octon. Ch. l. 2.) similitudine exprimit: *sicut invenit ac sylystriae furculis, qui hactenus nullas aut amarulentas fruges progerminare conseruit, cum et optimis dulcisimisque arboris ramulis infestatur, deinceps poma gignit; ita brutalis secula-*

De amore inter conjuges .

culentus vir uxori virtutis studiis conjunctus, sensim manuferet, & ad Christi[n]am devotionis amorem afferuerit incipit. Clodow[er] Galliarum Regi nil magis cordi habuit, quam faltem ac conversionem fui mariti in infelices idololatrias tenebras demersit. Et quamvis diu nihil efficeret, tamen precibus & monitis instare non desit. Eo tempore Rex cruenta bella gerebat contra Alemanos, periculo & sae & totius Gallica nationis tausto[m]ajore, quanto potenter, & victoris insolenter erat nos[us]. Accedit ergo Regem Clotildis, c[on]que iteratis admonitionibus edxit, non posse felicem esse helli exitum, nisi veri Dei armorum & exercituum Domini, auxilio gereretur. Ecce vero metus, qui anxius tenebat Regis animum, effectus ut hac Regis verbis profundius, quam alias, in eor[um] penerarent: igitur voi Religione [e]ste obstinat, se Christi fidem appetatissimum, si Victoria potuerit. Igitur deinceps, pugnavit, hostes ad intercessionem delevit, atque glorio[rum] triumpho redit, mos fucep[er]t. Papistis larice leto exultolvit, habuicte illud conversationis exemplum tantam in subditorum animis efficaciam, ut toum Galliarum regnum, damnata idolomorphie Christianam legem fulceret. Similimum quid enarrat Venerabilis Beata in Hisp. Angl. l. 3. ad ann. 156, de Bertha Eidelberti Anglorum Regis conjugie. Cum toum Anglia Regnum Pelagianorum heresi erat depravatum, misit S. Gregorius Magnus Apostolicos Missionarios, & inter hos Augustinum ex ordine S. Benedicti, virum sanctitatem & sapientiam celebrissimum, ut oviculas a lupis infernalibus misere deceptas ad ovile Christi redirent. Sed quid Augustinus, quid eis socii efficerent poterant, Pelagianis undique sibi adiun-
cionebus; Igitur Bertha de Regis & subditorum salute, ut nihil magis, flicita non deficit, importuni precibus id apud Regem evincere, ut Augustino predicandi Evangelicopiam faceret: annuit tandem Rex, a[ss]ignavit Missionarios certam Ecclesiam, ubi ipsi[us]ne Divino officio haud raro interfuerunt, tandemque a[cc]esserunt illustratus fuit, ut ad fidem Catholicam veritatem non solum redirent, sed & maximam subditorum partem post se traxerint. Quid memorem Jagidim, (Marian. l. 2. c. 12.) que conjugem Hermogidum Gothorum Regem ad salvificam fidem convertit? Quid Flaccilam, (Forbi p. 1. l. 21. c. 6. m. 3.) que Theodo[ri] Imperator ad extirpandam Arianorum herefimauitor fuit? Quid denique sanctam Monicam (Vetus Augu.) que non solum Parvici conjugis, sed & Augustini filii animam Deo lucifecit. Haec omnes scimus, & alia id genus plurimae revera opere comprobant, quod eruditus qui dicitur auctor (Jean. Bapt. de Glen. Octon. Ch. l. 2.) similitudine exprimit: *sicut invenit ac sylystriae furculis, qui hactenus nullas aut amarulentas fruges progerminare conseruit, cum et optimis dulcisimisque arboris ramulis infestatur, deinceps poma gignit; ita brutalis secula-*

§. II. Amore humano.

3. Alter amor, quem ad mentem Divi Hieronymi inter conjuges inveniri oportet, dicitur *humanus*, & est revera ille, vi cuius conjuges pacem ac concordiam, honorem ac reverentiam tibi mutuo debent. Januarium cardines, ait Doctorissimus Marchantius Caud. Myſt. tr. 8. lec. 7. prop. 1. nisi oboe inanguntur, absurdissime perfringunt: ita in eis conjugio, ubi oleum huic amoris deficit, nil audiret magis, quam stupris juriorum, & querelarum.

6. Spiritus Sanctus, ubi per sacram provenientem maritos hujus amoris commovere videatur, utitur mira loquendi methodo. Sit tibi, inquit, (Prov. 5.) uxor tua circa charissima, & gratissima hinnois: eundem in mortem Sposa in Canticis loquitur de suo Dilecto: *similis ob dilectus m[is]er capre, bonitatem corvorum.* (Cant. 2.) Quale, qua causa subest, quod uxor cerva, & maritus humolo cervorum comparantur: ita; quia h[ab]et animalia, cum in perfectione vocis signaculo vocant, velocissimo curru in mutant animalium feruntur? aut illa; quicervi facili ciceruntur? ad hominem obsequia affectuum? laudo has rationes, & iterum sequor ductum Doctissimi Marchantii dicentes: uxorem cerva, & maritum hinno cervorum conferri, quia h[ab]et animalia selle parent; consequenter vult indicare Spiritus Sanctus, inter uxores & maritum abesse debere irascendum, ita, ut illa illius & illa illius defectus patiente, pacifice, ac manante sufferant, & non continuo ad quemvis errorem, utr[um] levem & facile excusibilem, in inconditos clamores & furias exardecant. Notent sibi hanc doctrinam mariti, qui velut tyrranni domèfici in uxores non solum lingua, sed & manibus leviant, impingant cordi montibus. S. Pauli dicentes, (Cor. 6. 3.) *Nolite amari esse ad illas, & denique quidam, ut ex Christianismo emulcentur, quod ex stoicismo gentiles fecerunt. Socrates habebat uxorem, nomine Xantippam, malitiosam, litigiosam, turbulentam ac proflus intollerabilem, & tamquam quisius aliquando, quomodo illi conviveret?* Repulit, quam opime! quare; quia illa, ajebat, in domo mea format Gymnasium feuscholum, qua manuferunt, & adversum tolerantiam addisco. (S. Chrysost. Hom. 26. in 1. Cor.)

ad peccatum talionis lukebus obtulit. Verum sumini Pontificis arbitrio abolutus, & impia Imperatrix, qui innocentem calumniose accusaverat, ad regum dannata est. Eni mi Christiane, sic oportet, ut unus conjugus alterius, praeritam innocentis honorem ueatur. O quam procul ab hoc amore abundant uxores, quae vitam maritorum, aut mariti, qui vita uxorum toti vicinum produnt, & quasi sub tuba promulgant: oritur domi modica lis, aut defensio, mox in lucem protrahuntur omnes defecti, qui haec tenus intra domesticos patruos deliteruerunt: gaudent maritus, siuxor, aut uxori, si maritus honoris dispensum incurrit, & coram tota urbe at puto rufus & fabula fiat. Præterea cum a maliciose furturone una pars injuriose proficitur, adeo maritus uxorum, aut uxori maritum non defendant, ut potius nimis prona credulitate rem excipiant, & cum auxiliis alii, aliquique enareant. Quæ causa tanta imprudentia? Deficit amor humanus! Pergamus ad tertium punctum!

§. III. Et amor conjugalis.

8. Tertius amor, quem inter conjuges inviri oportet, est denique proprie *conjugalis*. In quo confititur? Amor spiritualis recipit bonum anima, amor humanus recipit bonum honoris, & amor conjugalis recipit bonum corporis, ita ut conjuges in calamitatibus, & perfectionibus, in paupertate, in moribis, in tenui imbecillitatibus, & ipsa morte sibi invicem afflire recenterent. Memento, mi Christiane, quod hoc omne in ipso matrimoniali contrafatu coram altari promiseris: quasivit ex te factos, an fit feria tua voluntas cum hac compare conjugium contrahendi, canique in nullis, quaquecumque obvenient, adversitatibus defendendi, sed cum illa usque ad mortem perseverandi? Tu respondisti affirmative, ergo standum est promissione.

9. Non possum mihi tempore, quin statim iterum in exempla tam scripturaristica, quam historica hujus amoris, & hæci conjugalis excurram: quid enim efficacius exempla ad provocandam imitationem? Generosissimus David morabatur in deserto Pharan, & quoniam famembar, misit nonnullos ex suis commilitonibus in contiguum montem Carmelum, ad Nabal vires opulentissimum, rogitanus, ut sibi & focis quidquam obloni submiseret. Nabal fulsis mus simul ac avarissimum Euclio repulit preces legatorum, & non sine aculeatis exprobationibus subiunctis, (1. Reg. 25.) Quis est David? & quis est filius Iacob? non vacat modo, ut meis oviis tonforibus annoman eripiam, & viris his otiose circum palanquias apponam. Hæc ubi Davidi nunciata sunt, ira inflammatus precipit focus, ut gladiis suis accingentur, tam jurisjurandi religione fœde obfirminx, quod inhumani Nabal ante solis occasum finus facere velit. Jam cum focus festinbat ad cruentum focinus, cum ecce Abigail uxoris Nabal, cui integrum que gesta sunt a domesticis, nunciata fue-

runt, cum ingenti commercu, & munieribus occurrerunt Davidi, atque in faciem prona illum, pluquam muliebri eloquentia adeo placavit, ut Nabal, cui mortem juraverat, perecerit: per rixam Nabal, nisi uxorem protectricem habuisset. Magna fides ac dilectio, forsan non omnes hodie uxores maritos suos sic falvos ac incolumes exceptant. Audimus recentiora.

10. Sancta Comitis Catellæ uxoris, (Jesu. Varus in Ciron. H[ist. p. 93.]) cum ejusmaius a Legionensi Rege per fraudem & invidian in vincula conjectus esset, peregrinans personam induit, Compotellam & Religionis causa profecti finxit, factus per Legionem istuc, primo copiam videndi mariti sibi feri potulavit, dein petit, ut ea saltem nocte sine catenis esset. Rux per omniam voluntate tantu Matrone satisfaciendum duxit. At illa mutatis cum marito vestibus captivitate illam liberavit, cumque eam iam in tuto esse arbitraretur. Regi nunciori iusti, se in carcere teneri, rogare ut perolveretur, non indigamus utique sive petitione a feminis regia, & cognata protectam. Rex, ubi delubrum fe legit, prime indignari, deinde admirari virtutem, ac confitam Sanctæ, postrem laudata ejus in maritum pietatem, cum honorifico comitatu illam ad Comitem deudici. (Roderic. Sanc. p. 2. H[ist. p. 4.]) Eduardus Rex Anglie, (Lydovic. Vetus 1.2.) cum in Palatinam ad coledam Domini sepulchrum transfrateret, a quadam mauro prodiisse venenato gladio percussus est: adhibiti sunt Medici, sed nihil inde remedii perceperit Rex, ita ut in Angliam sine salutis ipso reverti cogeretur. Actum esse de Regis vita, affirmabant omnes, nisi effeti, qui venenum ex ulcere labiis exfugerent. Id cum facere infiniti etiam famuli metu mortis detrectarent, ecce! Regina ad funerale obsequium fe ultra obtulit: quin immo cum repellenter, noctu clam dormiente Regem accepit, falcas vulnus lanex manu removit, & virulentum pus exsuffxit. Huic addere lubet, quod Fulgulus, 1. 4. c. 6. commemorat: Dominicus Catalanus Virginobilis & magnus, tanto in uxorem fuit amatus, ut cum illa in leprosum incidisset, effe magis illiusque quam vivum corpus, ille nec aspectus horrore, nec contagii meta, nec tetro odore ab ulceribus manante, unquam eam aut mensa aut lecte prohibuit, conjugalis epimicta ratione omnem horrorem verterat in voluptatem, quod eam iuxta Dei verbum eandem secum esse carnem confidaret. Rara virtus! rarus amor!

11. Epilogus. O utinam moderno tempore tantus inter conjuges reperiatur amor, nam nos certe inter Christianos feliciora haberemus conjugia, in dominis regnare pac & concordia. Sacramenta major tribueretur reverentia, & proles ad Christianam legem præceptio melius educerent. Sed quid hodie fieri solet? Eheu! miseris conjugis averis ab invicem vultibus tanquam mängia ad latomias dannata infelicer iuvant, tota septimana aut nulla, aut opprobriosa verba manuant, quotidie in lites & rixas exarcent,

De probationibus amoris conjugalis.

front, mala maxima & mortes sibi invicem implicant, diem nuptialem, qua conjuncti sunt, exercantur, fulmina & tonitrus in alterius caput provocant, vir mulierem tanquam furiam, & mulier virum tanquam spectrum extra aedes denigrat ac disfamat, & denique nulla pars latram unquam idem agit, nisi cum altera pars pars mate habuerit; quia (per agritudinem foræ lethalem. Deum immortalē! qui hieri potest, ut miserrimi conjuges fatuleni conqueantur, ut coram mundo honestam vitam agant, ut benedictionem Divinam sentiant, & proles suas ad Dei gloriam educant? At! est impossibile! manus plenus est scandalis, & infernos damnatio proper infausta conjugia! Agite ergo, Christiani conjuges, captate meliora consilia, & amorem tamquam primum conjugii principium vobis commendandum habete! iste amor autem necessarius est, ut sit tripliciter qualificatus: debet esse amor spiritualis, ita ut conjuges exemplo, precibus & piishortationibus te invicem ad aternam fatulen promoveant. Dein amor debet esse humanus, ita ut conjuges te invicem reverent, & unus alterius honorem augere ac defendere studeat. Denique amor debet esse conjugalis, ita ut unus alterius in perfectione, in adventitiae, in eruditioine non defeat: verbo, ut unus alteri praefat, quod sibi ab altero praefari defederat: id si sit, dico, quod ad tale conjugium nullum infortunium, nulla Dei malitia, nullum peccatum, & denique nec ipse damnon accersum sit habiturus &c. Amen.

Dominica XVIII. post Pentecosten.

C O N C E P T U S L V I L

De signis seu probationibus amoris conjugalis.

Offerebant ei paralyticum. Marth. 9.

Amoris conjugalis, qui valde raro est, duo sunt probationes.

1. Offerebant ei paralyticum. Quiam fuerunt illi homines, qui offerebant? an amici, an vicini? an fratres aut filii? aut quod precipue & ante omnia alia nosce percuperent, an forsitan utrūcunq[ue] paralyticus id amoris obsequium exhibuit, rogando Christianum Dominum per fiduciam suam? Plane non puto, idque ex duplicitate ratione: Primo, si paralyticus opera uxoris ad Christianum pro recuperatione valestudiis fuisse allatus, profecto facer Evangelista, ut opinor, tam insolitum, & omnibus conjugibus imitatione dignissimum charitatis exemplum non subtilissimum. Secundo, si uxori mariti curam aut amorem habuisset, nequitupque videtur fuisse necessarium ut Dei Filius diftere illi praescriperet, (Matth. 9.) *vale in domum tuam!* quia ille per se nihil prius habuisset, quam ut felix recuperatae valitudinis nanciam cum gudio & festinatione ad morem deferret: potius ex his ipsius Christi Do-

mi verbis non incepit conjecturare licet, quod miser homo, ut primum in paralysum incidit, e domo ejus est, & in aliquod nosocomium destrulit fuerit. Christiani? non vobis risum, aut billem moveant tortu, ut dicitis, & absurdè conjectura! sic viam mihi sterno ad materialian, quam tractamus, & siquidem ad hodiernos conjugum mores attendere velimus, ut arbitror, non abfurde discorro. Antiqui fixerunt: (Euseb. trach. ap. Stromb.) in nuptiis, quas Dii felicitate decreverunt, comparuisse tres Charites, id est gratianum Deas, quarum prima neo-sponsis divitias, altera honores, tercia voluntates offerant. Si fabula haec veritas foret, possit falet ratio dari, cur amor inter conjuges brevi tempore repetat; quia nimis nimur, si non omnes tres Charites, tamen tercia cum suis donis cito deficit, & siquidem id fat, id est, si loco diuinariis aliquis inopia, loco honorum aliquis ignominia, & loco voluptatis agitudo, adversitas, afflictio, deformitas, aut fenium fecerat, extinxus est amor conjugalis. Non est conjugius valde opitabile Taumaturgum Dei Filium adhuc hodie, illuminando cæcos, mundando leprosos, erigendo paralyticos, & sanando agrotos, in mundo ambulare, quia praecipue ipsi conjuges infirmos cepit, quantam famam.

2. *Propositio. Dilectissimi! ultimo egimus de sancto charitatis vinculo, quo conjugis amoris Christi & Ecclesiæ, quos representant, inter se compartisi conjugalis quoad animam, quoad corpus, & quoad honorem curare habere tenentur. Jam si per rotum orbem Christianum excurrent omnes & singulos conjuges interrogaremus, an revera haec amorem in corde gerentes, vel ponderent sine dubio affirmative: verum ego ducum Eruditissimi Marchantii Cand. Myſt. tract. 8. lect. 7. prop. 2. fecutus opera pretium esse duxi, ut signa seu probationes aliquas huius amoris adducam. Quien in finem? quem in finem est lapis Lydius ad aurum: in quo autem constitutis haec probationes amoris meo judicio possunt ad duo capitla reduci: Alteri bene facere, & mali patienter recipere. Attende! Favete!*

3. *I. Prima, alteri libenter benefacere.*

3. *Confirmation.* Prima amoris conjugalis probatio est, alteri benefacere, tam corpore, quam anima tecum. Quod animam determinat, siue deinceps conjugis se mutuus exemplis & exhortationibus ad Dei timorem, ad fugam peccati, ad pacem, & concordiam, aliquæ pietatis opera animare; id enim, quamvis viro, tanquam capit, ob auctoritatem magis congruat, tamen etiam mulieris fave loco, tempore, & modo convenienti, ita tamen, ut leges prudentia & discretionis non excedat. Exempla maris hujus exhortationis haud pauca habemus in scripturis. Patriarcha Jacob, postquam ex Mesopotamia in patriam redit, (Gen. 35.) atque iusta Dei habitacula in

Bethel fixit, erexit ibi Deo altare in gratitudinis tesseram, quod cum contra lethales fratris illius infidias mirabiliter praeferavit: id antequam faceret convocavit omnem familiam, praecipue, sibi idola, quae forsan ex terra gentilium fecum adduxerant, fideliter tradiderent, impetravit, quod petit, Rachel & omnes lamuli deuteris & Davidines, quos habeant, eaque deinceps in cultu ac adoratione summi, ac veri Dei adimplerunt sunt. En! mihi Christianum, quomodo vis corixeris mulierem? vi etiam exemplum audire quomodo mulier corixerit virum? Postquam Abigail fratrem Davidem, (1. Reg. 25.) qui ob denegatum sibi annonam Nabal eius maritum morte puniri decesserat, prudentissime misericordiavit, prout nuper audivimus, rediens domum & inventiens virum suum ebum, ex die nec verbo mentionem fecit de his, quae cum Davide colloccata erat: at altera die, ubi Nabalum discesserit, indicavit ei periculum, quod statim in caput sumum contraxerat, itaque ea res car illius comovit, ut obriguerit quasi lapis. Ubi specialiter sciemus sibi annontem modum prudenter ac efficienter corrigendi viros, operari et profectare tempus opportunum, tacere, cum viri ex uno aut bile turbulentis habent cerebrum, & cum primum cum mansuetudine loqui, cum animus rediret ad ferentiam. O hodie non tempore conjugis tria vita sibi mutuo determinerent, si maritus uxori nonnunquam diceret: mea mulier, in hoc es altera Rachel, quod a domo paterna multa idola, huc attuleris, qualia sunt, nimis curiositas, nimis garrulitas, nimis capitoitas, nimis vanitas, nimis litigiositas, & similia, quo in mei gratiam deponit hos Deos alienos, ut veram Dei Optimi Maximi benedictionem in nostro coniugio experiamur. O si vir marito nonnunquam pacifica sinceritate dicaret: mi amansim vir, in hoc es altera Nabal, quod si nimis turbulentus, nimis tenax, nimis belligiosus, nimis ebrietatis, rixosus, & jura mentis deditus: quod si studeat pravae has confundendes, ut non cum imminentio utriusque dolore de nobis veritetur illud: Erunt duo in letto uno, unus affligeretur & alter relinqueretur. (Luc. 17.) Si hoc, inquit fieret, o quam longe factiora haberemus conjugia, quam defacta habemus dum conjuges ob levia quavis delicta furiosi clamoribus, pugnis, & execrationibus in se inveniuntur.

¶ Errare, nisi hic mentionem facerem gloriosissimi Martyris Adriani, & Natalia uxoris (Surius Tom. 5. 8. Seq.) Adriani ob Christianorum legi profissionem a crudelissimo Imperatore in vincula conjugatus, & jamjam mortem condamnatus, corrupti auro carceris custodiens rogatus, ut sibi dominum abeundi, & uxori vale dicendi copiam faceret, interposita sua fidei auctoritate, se postlimino in carcere certosius rediturum. Confessit clam carceris custos: ut ubi Adrianus dominum ait, indubitate est, quo lucu, quibus lacrymis pientissima uxor, putans quod meta martyris auferget: Infelicit-

sime coniux, ajet, adeone Deo ut privas? quis timor te demetare adeo potuit, ut a suis captiuis avelli, quam cum iis celum ingredi malueris? O me miserissimum mulierem! in ergo beata fors non potuit mihi obtinere, ut dicere ac gloriari possem, me Martorem Mariani habuisse. Ita lalementem natum Natalia, donec Adrianus amans vultu libridens proclamaret, non ea mente se carcere exisse, ut gloria coronam perdaret, sed ut tibi, charitatem uxoris, valdicerem, rogans simili & obsecrans, ut si fors te tetigerit, eadem generositate, quo ea erga cras moriturum sum, pro Deo, pro fide, pro calo tormenta suscipias &c. Ita Natalia solito perfida maritum ad vincula redemptam comitata est, eique ad ultimam usque horam ex fortitudine additit, ut manus per pedes illius a carnifice recedentes suis ipsa manibus tenererit, continuo maritum ad confluentiam animans, ac clamans: momentaneum, quod crucis, aternum, quod delectat. O Nobile, & omnibus conjugibus invitandum per conjugium!

5. Corpus quod attinet, non minus quoad hoc, quam quoad animam studians sibi conjuges invicem benefacere. Ad corpus autem referatur beneficia quavis temporalia, ut sint, reverentiam exhibere, errores dissimilares, in persecutione defendere, in adversis solari, in mortis sicurencere, & quae sunt alia id genus. In primis conjuges tenentur gradem ac invicem habere reverentiam, eo sensu, ut unus alterius honorem non minus ac suum tuetur, nihilque minus tolerent, quam ut fama alterius proclimeretur, ac denigretur. Theleia Dionysii Scolularum tyranni foros (Plutarach. in Dion.) nupti Polyxenum Nobilissimo Dynaste, qui ubi paulo post gratia Regis excedit, metu mortis clam rebus ac uxore aufragit. Indignabatur Dionysius intempescie fuge, quia Polixenum, quem perduellionis reum esse fallo credebat, exquisitus tormentis excarnificare cogitabat, omnemque culpam in eis uxorem Theleam, suam forentem rejecit. Hanc ergo vocat, austere objurat, cuique expetatur, quod virum ad fugam animaverit. Stetit illa impertinesta, nonnunquam viri argumenti a muliere non expeditatis defendit, addens pro epiphonem: si confitam fuisse fuge mariti, certe illum comitatura fuisse: quia majori mihi gloria duco esse uxori rem innocentis exilis, quam forentem tyrannici fratris. Dixa secundo, quod conjux conjugis errores dissimilares tenet: Santa Elisabetha Dionysio Regi Portugallie luxurie dedictissima nupta, (Ribad. 14. Jul.) tanta cum prudentiali, ac sanctitate et converterat est, ut omnes rapere in admiratione, praecepit enim ut omnes illegitimi ejus filii sibi, non nutritiis tradicerent, quae ipsa maxima cum charitate, ac pietate educavit. Dixa tertio, quod conjux conjugi in persecutione defendere tenet: Cum Ferdinandus Gonzalez, (Fro. Inst. de Glen. Oicón. Chr. l. 2. c. 3.) nelsio cuius delicti reus obscuro carcere detineretur, uxor illius incognita cat-

De probationibus amoris conjugalis.

eroe subiit, velles cum illo mutavit; eoque abeunte se pignus pro captivo dedit. Dixa quartio, quod conjux conjugem in adversis solari tenetur: Hypsicrata Regis Mithridatii uxor, (Plutarach. in Pompei,) cum maritus regno ac corona privatus in exilio ejusdem fuisse, assumpto virili habitu illum per maria ad terras feruas est: quo insolito facinore commotus Mithridates diceret solebat, sibi charitatem conjugis regas, ac corona astimabiliores esse. Dixa denique quinto, quod conjux conjugi in mortis afflitione tenetur: Theogena uxor Agathoclis Siciliae Regis (Satell. l. 2. Eus. 4.) ab agro mortuus nunquam avelli se pafsa est, dicere lollita, quod illi non tantum in prospera, sed & in adversa fortuna vite societatem appromerit. Oh! imitetur Christiani conjuges harum simillierum exempla, agnoscantque, quam turpe, quam proditorum, & sacramentali pacto coram sacerdotio iusto omnino contrarium sit, in uxori mortem (idem sentendum est de uxore erga virum) odio habeat, signominiosis nomenclationibus bofiantur aut demonum continuo compellerit, si illius facies ac defectus amicis & viciniis non sine auxili prodat, si in persecutionibus debeat, si in adversis impatiencia & exprobationibus malum augeat, si denique in mortis identem mortem vel clandestinis, vel apertis desideris ad frangendum illi jugulum invicta. O bone Deus, si sic constituta sunt invicta, quomodo alias propteritas aut Benedictio Divina locum habere poterit? Et haec de prima probatione amoris conjugalis, quae est, alteri benefaciere.

II. Et altera, mala patienter recipere.

6. Altera amoris conjugalis probatio fui signum est, ab altero mala patienter recipere. In matrimonio vix potest non contingere aliquod turbidum diversitatem naturalem conditionum, aliae accidentia discordiam ingenere possunt: tunc vel maxime debet ex exercere affectus conjugalis in charitate fundatus: *Charitas enim patiens est, benigna est, non emulatrix, non agit impunita, non cogitat malum.* Si vir turbulentus, ebriosus, aut furibus fuit (tempor loquor de uno, ut id estiam de altero proportionaliter intellectum velim) tunc conjux amans frumentum impatiens iniicit, nec exiliinet, ne impetratio pati, & offendit, sciens, quia & ipsa quandoque graviorum offendit, causam afferat, & supportari exoptet. Igitur taceat, silentium suum clam Deo offert, non convicia, non contumelias reget, sed ferentiam post nubila exspectet. Cum impetuoso torrentis de monte labitur, finitur fluere, quo lubet, & param nocte: quod vero illi obices & impedimenta strue labores, peremptum, quidquid obvium habet, & prae cum agris longe latetque inanabit. Ita si vir intemperanter furere incipiat, que furere, fuge, tace, quiete, & videbis, quod furor tuo in verba & aorem diffusat: quod si

9. Gualterus Marchio Pedemontanus (Petrach. fol. 607. de obedientia & fide uxoris,) ita venationi, & accupio erat deditus, ut alia penitentia, & ipsius etiam conjugium abhorrens, rogatus sita primoris, quatenus tandem matrecentibus annis de dilectionis barende, & consequenter de eligenda sponsa curam haberet. Reditus diu Gualterus: denum importunitate precum vicitus confessit, ea tamen lege, ut filii licet in uxori dicere Grifeldis, pauperiali Rulficelli nomine Janicole filiam, qua tibi forma corporis, & virtute animi pre ceteris placenter. Annuit procerum imperato, pergit ad aedes rustici, & opportune filiam qua agant bajulabat, obviam habens, querebat ex ea, ubi est pater tuus? respondet illa humiliter, domini est! intrat ergo Marchio ad patrem, interrogans, vise me, quem Dominum habes, etiam habere generum, oblitus fenes, & recollecta voce: Volo quod Dominus meus principi. Vocatur Grifeldis, cui Gaal-

BIBLIOTHECA UNIVERSITATIS STUTTGARTENSIS
RAE SANCTI

Gualterus: Pater tuus & ego volumus, ut sis nixor mea, sed hac conditione, ut fas mihi sit tecum agere pro libitu, nec verbo, aut nutu reperges. Illa: Nec cogitatione quidem! immo si me pugnes. Tota aula est in obsequiis, & in illis etiam Grifeldis, qui in discoleto vele, flexo genu, & demissivo Domina suam salutat. Gualterus in ipsis prandii apparatu Grifeldem ultro citroque currentem compellat, queritur ex ea: quid tibi videtur de hac Ipona? Illa: Nulla pulchrior! sed cum sit tenera, spero non erit eo loco, quo prior. Non potuit ultra se contineat Gualterus, sed miratus, ac miteratus forte Grifeldis. Omes, aeternum mea! fatis ardue tentata es! Nulla tibi similes! Involat ergo in column, & ait: Tu sola mea es! tu eris! Hi sunt liberis tui, filia & filius! putabas perditos esse, in vivant! Illa prae gaudio tantum non exanimis, ruit in oscula libitorum. Mox a Matronis induxit prioribus vestimentis, fit plausus major, quam diemniptarium; Janicola in arcem acceditur, & honoratur. Vixere deinceps annos plurimos in pace & concordia.

9. Epilogo. Christiana Conjas! quodnam possem tibi lucentulus dare exemplum conjugalis amoris & constantiae? Non approbo quidem arduum & vix non crudeliter tentantem Gualteri; verum vellem optare, ut de fortitudine Grifeldis participaret illa mulieres, quae ad finitimum quodvis mariti verbulum vel in defatigissimos fetias, vel in reciprocā tonitrita crampant. Cogetur quodam temporentem iram & convicia in maritum repercuti, non esse nisi oculum igni affusum: econtra modestam, humilem, ac mansuetam indolem esse potentissimum arietem, quo exasperatus viri, quantumvis incliti, animus vincitur, ac expugnatur. Paucis omnia! manifesta amoris conjugalis probationes sunt alteri benefacie, & mala patienter recipere, &c.

Dominica XIX. post Pentecosten.

C O N C E P T U S L V I I I

De causis infelicitum Matrimoniorum, & in primis de defertia vocatiois & coactione parentum.

Qui fecit puprias filio suo. *Matth. 22.*

Matrimonia sunt sapa infensa, ex duplice ratione.

I. *Nefelix conjugium, cuius nuptialis dies totum funestis caibus, ad infuriosum turbatur!* nam primo famuli ad convocationes convivias emisi ignomino ab his habentur, & occiduntur: quid posset esse tristius? Dein Rex iuratus missis exercitus homicidas pariter in necem dari, & civitates eorum ferro ac flamma excludi: quid lucidius? denique homonum vestitus veste nuptiali ligatis manibus, ac pedibus ejicunt in terras extiores: quid infelicitus? Moderno tempore non ita! ordinarie nuptialis dies inter gratulations & applausos, inter risus & cachinos, inter chorales & fidicines, inter choreas & tripadias, inter laetus & latitas solemnissime transit. Verum finita

De causis infelicitum Matrimoniorum.

209

funta solemnitate, vnde eminens luctus & fortuna adeo catervat solent nonnunquam succedere, ut apposite quidam Theodecles (*Fab. cib. nup. 19.*) evincunt nuptias & sequentem similitudinem esse: utramque affectat homo, postquam vero coniectus fuerit, tristatur. Quis fanta causa trifandi? causa trifandi nonnunquam est, cum vir ebrietate & profigilitate dotem concoquit, truculentus instar tyrannus erudit, & uxorem verborum asperitate ac pugnis obruit; causa trifandi est, cum mulier bibula, litigiosa, & intolerabilis sit, atque immoderato luxu viri crumenam emundat; causa trifandi est, cum filius pessime morati suis peccantibus, ac difformi vivendi genere non solum parentibus, sed toti etiam familiaribus probro sumit; causa trifandi est, cum retro fluente fortuna ac crebrefictibus in fortunis res familiaris ad incitas vergit: causa trifandi est, cum in negotiis, in liberorum educatione, in opificio, in quotidiana denique festinatione omino nulla Dei benedictio festinatur. Si ejusmodi maritum interrogarem, qui vivet? posset ille vere cum Hypocrite respondere: fe unam habuisse jacundam diem, & alteram expeditare; (*Sobr. farr. 63.*) primam suiftum, cum uxorem duxisset, alteram fore, cum mortuam efferi cereret. Sed queso, quanam est totius malorum origo? unde habemus tot infastata matrimonia? que ratio subest, quod miseri conuges clam daemur, & excurrente vincula, quibus ligati sunt, malenterque invicem tumba, quam in mensa vide?

2. *Proposita.* Id enimvero & hodie, & deinceps dicendum suscepit, afferendo rationes, ex quibus ordinariem, matrimonia infelicitatem solent. Hodie de defecta vocations, & coactione parentum, in posterum vero de aliis id genus erroribus differimus, non aliam certe finem, quam ut conjugati opportuna, qua superfluit, remedia amplecti, soluti vero solite fibi caveare, & tandem id generatim addiccat, non esse negotium, quod matura magis deliberatione indiget, quam electionem matrimonii. Fave.

3. *Quia invenimus sine Dei vocations.*

3. *Conformatio. Fecit nupias filio suo.* Non improbo, non repugno; Sed id scire percupere, an conformiter ad ordinacionem, & providentiam Dei has nuptias instituerit? Ioli enim Deo competit, tam in Ecclesiastico, quam in profano ordine status hominum ordinare, & huic ad istam, alium ad aliam vita rationem vocare. Defectus hujus vocations est prima, & generalis ratio infelicitus, que pallium cernimus, matrimoniorum. Vultus probacionem ex Scriptura: confutare Sacrum Proverbiatum, ubi ait: (*Prov. 19.*) *Domus & divisus dantur a parentibus; & a Domina nostra proprie usor prius.* Quasi diceret: sicut dominus, & opes sunt hereditatis a parentibus reliqua; ita uxori viri ingenio convenientes, a cuius prudentia fides, pax, & totius familiae salus dependet, omnino Dei donum est. S. Ambrosius adhuc significantius exprimit ex texu graco, ubi dicitur, uxori viro preparari, adaptari, attemporari, similitudine de prompta a modulis musicis. Ascensione in chorum musicum, confida ad organum, tange lava manu infirmam clavem, quæ vocatur. Cum una dextera manu percurre superiores tonos, an quilibet tonus quadrabit ad clavem fidamentalium? nulla ratione? sed hoc ipsum artifici est, ut organizatus, fecocomposito eos claviam tones fecernere norit, qui conformiter ad infirmam clavem harmoniam concordant, & amaranth consonantiam efficiunt. *Harmoia est,* cum fidia organi per ordinem copulata legitime tenet gratiam canitela, choraruntque aperte modo servat concordiam. Ita loquuntur citatus Ecclesie Doctor, *i.e. 16.* *Luc. 13.* & deinde rem omnem ad nostrum propositum applicans subiungit: *ubi nos, harmonia debet esse; ubi harmonia est, Deus jungit.* Id est, sicut organzandi est, eos clavium tonos artificiose disquirere, qui clavi fundamentali apre consonant, ita ad stabilendam fidem conjugalis harmonia Deus, qui rebus in humanis sanctis in organo ludit, uxorem segregare & separare debet, qui genio viri optimè concordat: item a feminis contrario, sicut si imperitus quidam caco impetu organum pulset, absurdissimam consonantiam cautas; ita si improviso libidinis ductu ad matrimonia concurratur, & ex motivis futilibus propter logitum Cornelius a Lapide, in *Prov. 19.* tritis Iato, pauper diviti, plebeja principi, liberalis tenaci, & lenis austera copulatur; idque sine dispositione & vocazione Dei, cuius solius est status hominum ordinare, qui aliud potest nisi functus est trifis hujusconiugii exitus expectat? Non omnibus omnia quadrant.

4. *Memini me iam temel, sed alia occasio ne narrare, quod & huc apposite quadrat.* Haud multis ab hinc annis, at Joannes Nyctius, ex. 21, puella quendam nubilis, quæ in quadam Virginem affectio castam vitam vivere & decreverat, & voverat, regente mutata voluntate animum ad Connubium adsegit. Audierat forte ex cortaneis sui furfuriis Sanctam Catharinam Virginem ea apud Deum prarogativa valere, ut invocantibus fecoconjungam, quodcum vellet impetraret: nemo ergo haec puerula erat Sancta Catharina devotio, quam diu nocturne importuni precibus exorabat, ut si bice ceri cujusdam juvenis, quem deriperat, amorem connubiumque conciliaret; prædictam vigesimali quarta Novembreis, id est, in perwigilio sancte Virginis duplicabat illa processus; & ecce! dum id agit, & in templo coram altari sancte Virginis ictuola flebit, repente inculta nullo impellebatur et altari delapsa collum & pedes friget. volutus Sancta per hoc ostentum sine dubio commoneare puerilam, statum conjugalium non esse illius esse, verum illa nihil desperaria tamdiu omnem movit lapidem, donec defideris suis potita, sponsum exanimi fonsuentia nacta fuisset. Et quid evenit? finita nuptiarum Claus. Speci. Cateq. Conc. Tom. II. Pars II. O fo-